

הארת השבת

אמרים פנינים וסיפורים על פרשת השבוע

פרשת יתרו תשפ"ב

גליון: 95

א לעבטיגער שבת

מאת הרב יהודה צבי שפירא רב המוסדות

שבת קבלת התורה

פניני הפרשה

"וישמע יתרו" (י"ח א')

מכאן נוכל ללמוד גודל מעלת השמיעה טובה, שמכך יתרו התגייר, ונכנס תחת כנפי השכינה. וכפי שמסופר על התנא רבי יהושע בן חנניה, שאמו הכניסה את עריסתו לבית המדרש שישמע אזניו דברי תורה (ירושלמי יבמות פ"א ה"ו, ובדברי הרע"ב באבות על 'אשרי יולדתו'). וכבר ידוע עדותו של רביה"ק מוהר"ן מברסלב ז"ע – על עיקר התעוררותו לעבודת ה' מכך ששמע סיפורי צדיקים בבית זקנו הבעש"ט בהיותו קטן מאוד.

"וישמע יתרו כהן מדין חותן משה" (י"ח א')

בפסוק זה כתוב: 'כהן מדין חותן משה'. אולם מיד בפסוק הבא אחריו כתוב רק: 'חותן משה', וייקח יתרו חותן משה". יש לדייק מכיוון שכבר עשה פעולה אפילו קטנה, כמ"ש 'ויקח יתרו' - כבר ירד ממנו הכינוי: כהן מדין. וכמו שאמרנו במדרש (ילק"ש ש"ה ש'תתקפ"ח) 'פתחו לי פתח כחודה של מחט, ואני אפתח לכם פתח שיהיו עגלות וקרונות נכנסים בו'. וכבר מובא באריכות בדברי רביה"ק ומוהר"ק על גודל המעלה של כל נקודה טובה.

וכן למדים מה'ויקח' בחשיבות העשיה דקדושה: וכדבריו (שיהר"ן י"ט): "נכספתי מאד להמשיך את העולם אל עשיה..."

"וישמע יתרו" (י"ח א')

ע"פ המובא בליק"מ (תורה כ"א) שענין השמיעה הוא 'אמונת חכמים' ע"פ הפסוק: 'שמע דברי חכמים' (משלי, כ"ב). אפ"ל ש'יתרו' עולה בגמ' 'אמונת חכמים', (עם הכולל) רמז שעיקר מה שנתקרב למשה היה ע"י ה'וישמע' שזהו אמונת חכמים.

כן אפשר להוסיף מדיוק: 'חותן משה' - 'חתן' אותיות 'נחת' ע"ד הכתוב: 'דברי חכמים בנחת נשמעים', ענינו של אמונת חכמים.

"ויספר משה לחתנו את כל אשר עשה ה' לפרעה למצרים את כל התלאה אשר מצאתם בדרך ויצילם ה'" (י"ח ח)

מפרשי התורה והחסידות כבר עומדים ע"כ למה סיפר גם את התלאה? (אור החיים, מאור ושמש, ועוד).

אך אפ"ל שרצה לומר לו: שגם בניסים ששמע: יש את התלאה - הקושי, כהלכה על גר שמתגייר שיש לומר לו את הקושי בכך, הישועה והקושי כרוכים יחדיו.

וכן הוא בדרכי החיים של האדם - כמובא באריכות, ובייחוד בספרי רביה"ק ומוהר"ק, שבתוך הצרה והמצוקה יש למצוא את ההרווחה והרחבה: "בצר הרחבת ל"י".

ואפשר להוסיף בדרך רמז: 'אודת' בגמ' 'תודה' (עם הכולל של האותיות) שיש להודות לה' גם בתוך התלאה, תמיד להודות לה' בכל מצב וזמן. וכמובא ב'ליקוטי מוהר"ן' (תורה ד) עה"פ: "בה' אהלל דבר, באלוקים אהלל דבר".

"וישאלו איש לרעהו שלום" (י"ח ז)

ע"פ המובא ב'ליקוטי מוהר"ן' (תורה ל"ד) עה"פ: 'ומקבלין דין מן דין' שכל אחד משפיע ומקבל את נקודת חבירו בעבודת ה'. ויעויין בספר 'לקט אמרים' להגר"מ שכתב (ח"ב ע"ז) שכותב על נקודה זו שעיקר ההשפעה של 'שיחת חברים' הוא ששניהם מרגישים שזה בשוה, ועיקר מטרתם הוא להשפיע האחד על

וכן אנו מוצאים בדברי הגר"א מוילנא (אדרת אליהו דברים כט יח) בכתבו יסוד גדול: שבכל פעם שהתורה מדברת בלשון רבים כוונתה ליחידים, (ועיו"ש דבריו בארכה).

ובכאן לפני קבלת התורה מקדים לנו הקב"ה בבואנו לתת לנו את התורה: "אתם ראינים אשר עשיתי למצרים ואשא אתכם על כנפי נשרים ואביא אתכם אל"י" - יש כאן יחס לכל אחד ואחד. וכפי אמרנו - "אתם" אין פירושה לשון רבים, אלא לשון יחיד הוא, כי היא נאמרה לכל אחד ואחד מישראל.

הקב"ה רוצה אותך ואותך בפרטיות, כל אחד מישראל הוא כבן יחיד אצלו. זוהי תיבת "אתם" כל אחד ואחד מכלל ישראל, הרבה יחידים הכלולים בלשון רבים, את כולם הביא הקב"ה על "כנפי נשרים" לקרבם לפניו ולתת להם את התורה.

ואפשר להוסיף בדרך רמז, שלשון "רבים" - לשון 'חשיבות' הוא שבקבלת התורה קיבל כל אחד ואחד מישראל את חשיבותו ותארו הוא.

משמעותו של נעשה ונשמע

גם את ה"נעשה ונשמע" של מעמד הר סיני - שאנו קוראים ע"כ בפרשייתנו יש לו שייכות לכל יחיד ויחיד בעבודתו: "ועיקר קבלת התורה בכל אדם ובכל זמן הוא בבחינת נעשה ונשמע, היינו כי כל אחד מישראל, מקטן ועד גדול, כל אחד לפי בחינתו יש לו בחינת נעשה ונשמע, דהיינו הנגלה לו מה שהוא יודע ומבין זה בחינת נעשה, ומה שנסתר ונעלם ממנו זה בחינת נשמע. וצריך כל אחד להשתדל לקבל את התורה בכל עת מחדש, דהיינו שיזכה בכל פעם להשיג ולהבין את הנסתר והנעלם ממנו ולעשות מהנשמע נעשה, ואז יהיה לו נשמע גבוה ביותר. ואחר כך צריך לילך להלן יותר מדרגה לדרגה ולעשות גם מזה הנשמע נעשה וכן בכל פעם לעולם. (אוצר היראה תורה כ"ה).

הוא אומר ד'קבלת התורה' הוא להיות עומד על מקומו, לא להסתפק מה שיש לו, אלא תמיד לרצות להתקדם יותר ויותר, הן בהספק הלימוד. ועוד יותר באיכות, וכמאמרם (שבת קנב). דוקני תלמידי חכמים כל זמן שמזקינים מיתוסף להם חכמה ודעת.

ללמוד ה'סדרה' כל שבוע וליקח ממנה עצות

ובעמדתו בשבת קבלת התורה נתבשר במעט במכתבו של הגה"ח רבי אברהם שטרנהארץ זצ"ל מגדולי רבני ברסלב ומשפיעה מלפני כיוכל שנים (ספר שארית ישראל לב): "וכעת ידידי תדע, כי שבוע זה הסדר של קבלת התורה מחדש, כמו שכתוב: "ביום הזה באו מדבר סיני" - "ביום הזה" דייקא. 'מדבר סיני' דייקא, להורות לדורות, שאפילו אם האדם במדבר שמם, ובמקום נמוך, היינו אפילו במקומו... אם מקדישים את עצמו, כמו שכתוב: 'וקדשת היום' יכולים משם לזכות לקבל על עצמו מחדש לקיים נעשה ונשמע. היינו 'תורה' בחינת 'נעשה' ללמוד. 'ותפילה' בחינת 'נשמע' כמובא. כי השם יתברך שומע ומקבל תפילותינו ברחמים.

וזה דברינו מכבר: ש'אין להקדש אלא מקומו ושעתו' דייקא, אפילו במקומו, כמו שכתוב: "ובקשתם משם", משם דייקא, בחינת: מן המצר קראתי ענני במרתב... השם יתברך יזכנו ללמוד ה'סדרה' של כל שבוע, וליקח כל אחד לעצמו עצות טובות לעבודתו יתברך שמו, ועל ידי זה יציאנו מכל המצוקות, ויביא לנו גאולתנו משיח צדקנו..."

עומדים אנו בשבת "קבלת התורה" שבת שבה נקרא על עם סגולה - שקיבלו את התורה בקולות ובברקים בהר סיני.

וכן אנו קוראים בפרשייתנו 'בחודש השלישי לצאת בני ישראל מארץ מצרים ביום הזה באו מדבר סיני'. וכבר מפורשים הדברים ברש"י: 'לא היה צריך לכתוב אלא 'ביום ההוא', מהו ביום הזה שיהיו דברי תורה חדשים עליך כאילו היום ניתנו'.

וכן אנו למדים (ברכות טג); "ועוד פתח ר' יהודה בכבוד תורה ודרש: "הסכת ושמע ישראל היום הזה נהיית לעם", וכי אותו היום נתנה תורה לישראל, והלא אותו יום - סוף ארבעים שנה היה, אלא ללמד שחביבה תורה על לומדיה בכל יום ויום כיום שנתנה מהר סיני".

מברכים מחדש כל בוקר 'אשר נתן לנו'

ב'ליקוטי הלכות' (ברכת השחר ה' ס"ג) מובאים הדברים לחיזוק ולמעשה: "כי בכל יום צריכים להמשיך על עצמו בחינת קבלת התורה מחדש, כמו שכתוב (שמות י"ט) "ביום הזה באו מדבר סיני" ופירש רש"י שבכל יום יהיה דומה בעיניך כאילו היום אתה עומד על הר סיני... ועל-כן מברכים בכל יום ברכת התורה, ואומרים ברוך אתה ה' נתן התורה, כי הוא יתברך נתן לנו התורה בכל יום מחדש, ועיקרו על-ידי התחדשות הרצון, שצריכים לחדשו בכל יום מחדש, כמו שאמר אדוננו מורנו ורבנו זכרוננו לברכה בשיחתו: שאין אדם דומה לחברו, ואין יום דומה לחברו בענין התחדשות הרצון. נמצא שבכל יום ויום, בפרט בבוקר שמתחדשת הנשמה, בבחינת חדשים לבקרים, צריכים להתחזק ברצון חדש דקדושה, שזהו עיקר בחינת קבלת התורה בכל יום שעל זה מברכים ברכת התורה".

ועוד במתיקות דבריו המוטעמים (נשיאת כפים ה כה): "ועל זה מורה ברכת התורה שאנו מברכים: אשר בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו, ואנו מסיימין, נתן התורה. דהינו שהשם יתברך נתן התורה בכל יום מחדש, כמו שכתוב (דברים ו): "אשר אנכי מצוך היום" ודרשו רבותינו זכרונם לברכה (ספרי): בכל יום יהיו בעיניך כחדשים. כי התורה עמוקה ורחבה מני יום. ובכל יום נמשכת עלינו בהתחדשות נפלא.

וגם בזה נבדלת תורתנו הקדשה - מדתי שאר האמות להבדיל, כי אצל דתיהם שהם חוק מלכות לתיקון המדינה, אין שייך התחדשות בכל יום, כי כבר ניתנה הדת מאיזה טעם שהוא על-פי שכלם, לא כן תורתנו הקדושה שהיא אחדותו יתברך אשר אין חקר לתבונתו ודבריו חיים וקיימים, נאמנים ונחמדים לעד. כי הם באר מים חיים נובעים בכל עת ורגע, מאחר שכלולים בו יתברך, והם מחיין ומקיימין כל העולמות עם כל אשר בהם בכל עת ורגע, והם מתחדשים בכל יום ובכל עת ובכל שעה, ועל-כן אנו מברכים ונתן התורה, כי הוא יתברך נתן התורה בכל יום מחדש.

לכל אחד ואחד מישראל

וגם זאת שומה עלינו לדעת, שההתחדשות בקבלת התורה הוא לכל יחיד ויחד. וכך הוא במדרש (פסיקתא זוטרותא): למה נאמרו עשרת הדברות בלשון יחיד? לומר לך: שצריך כל אחד ואחד מישראל לומר בשבילי ניתנה עשרת הדברות.

